

✓ Животът в моретата и океаните

✓ История на кукления театър

бр. 12

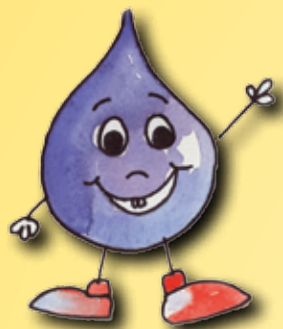
ИЗВОРЧЕ

списание
за
малки и големи
деца

май 2011

Здравейте, деца!

Списание „Изворче“ ще ви запознава с чудния свят около вас. Ще ви изпрати малката Капчица да ви води по пътя.

Пишете на Капчица за всичко, което искате да ѝ кажете, изпращайте вашите приказки, стихове, снимки и рисунки на адрес:

**Мария Атанасова, за сп. „Изворче“
гр. Пловдив, ул. „Белград“ № 8 ап.5
E-mail: izvorce@abv.bg**

ВЕЛИКДЕН

Великден е,
камбаните бият
небето е цяло покрито с звезди!
Пред храма тържествен
хора дошли са,
в ръката си всякой
свецица държи.
Дошли са със мир и любов
във сърцата
С червени яйца се боричкат
деца!

А отгоре ги гледа по бащински Бог
и на всички изпраща
свят богослов.

Милослава Караиванова, 12 г.

Съдържание:

Резултати от литературния конкурс	стр. 3-5
Животът в моретата и океаните	стр. 6-7
Животът в моретата и океаните - фриз за залявяне на стикери	стр. 8-9
Моята България - На гости на Стария Пловдив	стр. 10-11
История на кукления театър - продължение	стр. 12-13
Домашен ветеринар	стр. 14
Игрословица	стр. 15
Приложение - стикери „Морските обитатели“	

Редакционна колегия:

Мария Атанасова, Татяна Йорданова, Тина Хамзе, Живко Стоилов,
Компютърен дизайн: Живко Стоилов

КОНКУРСИТЕ НА КАПЧИЦА

Капчица обявява резултатите от литературния конкурс: в него участваха 8 деца от Пловдив с различни работи – поезия и проза.

Награди получават:

Възрастова група до 11 г.: 2 първи награди – за разказа „Пътешествие до Марс“ на Лиа Лазариди, 8 г. и за „Стихове от Лори“ на Лора Хамбарова, 7 г.; втора награда – за кратка проза „Има ли благородна лъжа“ на Беатрис Башева, 9 г.; трета награда за стихотворенията „Наляво-надясно“ на Христо Начев, 9 г., и „Зима“ на Михаела Михова, 9 г..

Възрастова група над 11 г.: първа награда за баснята „Поповата лъжичка и гъсеницата“ на Милослава Караиванова, 12 г.

Поповата лъжичка и Гъсеницата

(басня)

Милослава Караиванова

В един топъл ден, край прохладната река, малка Гъсеница бавно пълзяла по широкото листо на паднало до реката дърво. Изведнъж животинката чула, че някой се смее отгору. Погледнала и видяла, че във водата плува Попова лъжичка. Тя била като отблясък от слънцето, толкова живо и енергично играела. Но, като уловила нечие присъствие, се спряла, погледнала към храста и казала на Гъсеницата:

- Защо пълзиш така бавно по това листо? Много си смешна! Виж само, аз колко бързо се придвижвам!

Като изрекла тези думи, се стрелнала напред, за да покаже умението си, и после отплувала. След нея се образувало едно голямо водно мехурче. То се вдигнало нагоре, но още не стигнало до близкия бряг, се спуснало.

Гъсеницата се обърнала и отново продължила напред, без да каже нищо.

След две седмици, привечер, до недалечното блато се срещнали една Жаба и една Пеперуга. Пеперугата била много пъстра, със светлосини и оранжеви кръгове по крилцата. Не е ясно как, но Поповата лъжичка

и Гъсеницата се познали, макар че били пораснали и се били променили. Поздравили се. И тогава, сетила се за нещо, Пеперугата казала:

- Помниш ли, че когато бях само една малка и бавна Гъсеница, ти ми се присмиваше? Казваше, че за разлика от мен, си сърчна и бърза. А аз – смешна. Но виж ме – днес летя свободно

навсякъде! А ти извървя единствено краткия път до блатото!...

След тези думи Пеперугата разперила пъстрите си крилца и отлетяла – госта надалеч от засрамената Жаба.

РИСУНКА: Йоана Тачева 11 год. - ателие "Севколорит"

ПЪТЕШЕСТВИЕ ДО МАРС

(разказ)

Лиа Лазариди

Една вечер, когато спях, се чу невероятен шум. Стреснах се, скочих от леглото и какво да видя! До прозореца ми имаше космически кораб. От него излязоха три малки човечета с по едно око. Сграбчиха ме от леглото и ме качиха в кораба, както бях по пижама. Когато се съвзех и събрах смелост, ги попитах :

- Извинете ме за любопитството, но къде ме водите?

Едно от тези малки еднооки човечета ме погледна със сериозен едноок поглед и ми отвърна с глас, като че ли говореше през дълга метална тръба:

- Отлитаме за планетата Марс, ако си чувала изобщо за нея.

- Разбира се, че съм чувала - отвърнах аз. Но на тази планета има ли живи същества, защото, доколкото съм запозната, там няма живот? - прогължих да засипвам с въпроси еднооките ми спътници.

- И защо точно мен решихте да вземете? Няма ли други деца в този град, в тази страна, на този континент или на тази планета?

Те само ме погледнаха, после се спогледаха и без да ми обръщат много, много внимание впериха поглед в уредите на космическия кораб, с който летяхме и промърмориха нещо на неразбираем за мен език.

Но смелостта ми не се изчерпа дори когато чух отговора. Съвсем храбро последвах зелените човечета.

По пътя видях и огледах добре планетите, край които минахме. Забелязах едно съзвездие - приличаше на Голямата мечка. Някои галактики бяха като празнични гирлянди.

Тъй като пътят не беше дълъг, ние скоро пристигнахме. В близък план, Марс не ми се струваше толкова малка планета. Извънземните бяха гружелюбни и ми позволиха да се поразходя.

По време на разходката си оглеждах всеки интересен обект. Най-неочаквано съзрях една голяма врата, досущ като порта. По средата ѝ висеше табела, на която пишеше: „СТАЯ ЗА ЗЕМНИ ДЕЦА”.

Аз се учудих и се затичах към мястото, където ме чакаха извънземните. Те съвсем спокойно ми обясниха, че взимат деца от цялата Земя и че аз съм първото.

Когато се събрахме много деца, си направихме кът и всеки ден играехме и се забавлявахме. Никак не искахме да си тръгваме. Пък и това беше свят без злоба и завист. А най-хубавото беше, че си измислихме език, на който да се разбираме, измислихме си игри и празници. Всички се обичахме, разбирахме се, никога не се карахме и не си завиждахме, защото всички бяхме равни.

След като живяхме на Марс няколко години, ние съвсем забравихме за мястото, от което бяхме дошли, защото бяхме много щастливи. Разбира се, ходехме и на училище. Справяхме се много добре. Марсианският свят беше като приказка за всички ни. Никога нито един от нас не е бил толкова щастлив. Завинаги си останахме деца.

По едно време се сетих за вкъщи. Едно извънземно ми обясни, че времето, което прекарвахме на Марс минава за едно денонощие на моята планета. Аз се успокоих, че разполагаме с всичкото време на света, за да се наиграем.

По едно време, усетих, че някой ме гали по бузката и ми казва да ставам, мама ме будеше. Оказа се, че всичко това е бил един прекрасен сън. Бях сигурна, че и други деца са го сънували и са преживели също като мен най-прекрасното пътешествие в живота си. А то наистина си беше такава.

СТИХОВЕ ОТ ЛОРИ

Лора Хамбарова

Бели гъжгове
си пийват цветята,
по една, по една
глътка.

4 г.

***

Есен. Вали гъжг.
Хората с чадъри.
Един мъж отива на пазар.

5 г.

***

Шум в гората.
Ловец на пеперуги
е баща ми.

6 г.

НАЛЯВО- НАДЯСНО

Христо Валери Начев

Първо наляво, после надясно.
Хвана ме чувство ужасно.
Исках да тръгна, но не успях,
твърде уплашен бях.

Погледнах нагоре,
погледнах надолу.
Погледнах напред
и тръгнах направо.
И може би станах поет.

ИМА ЛИ БЛАГОРОДНА ЛЪЖА

(кратка проза)

Беатрис Башева

Ани и Магдалена били много добри приятелки още от деца. Те пораснали и се омъжили. Родили им се малки гъщерички, които се казвали Нина и Люси.

Веднъж Люси дочула разговор между двете майки. Майката на Нина споделила, че е болна от тежко заболяване.

Един ден Нина казала на Люси своето предположение, че майка ѝ е много болна. Люси я успокоила като ѝ отговорила, че няма такова нещо. И когато видяла усмивката на лицето на Нина, се зарадвала много. Разбрала, че понякога има нужда да излъжеш благородно!

ЗИМА

Михаела Михова

Зимата гойде.
Със себе си доведе тя
бели снегове.
И снежинки
с бели перелинки,
мънички, засмени,
с пухкави дантели.

Капят от небето
белите снежинки.
С бяла перелина
покрита е земята
и под нея спинкат
сладко семенцата.

ЖИВОТЪТ В МОРЕ

Зараждането на живота

Преди около 3 милиарда години, когато планетата Земя е създавала своята форма, условията за живот са били съвсем различни. Не е имало суша, а безбрежна водна шир, в която първите организми са били бактериите и цианобактериите (синьозелените водорасли). Те са първите създатели на кислородната атмосфера.

Кислородът е станал основа за живот на целия свят на Земята. Когато кислородът не достига (това става при повишаване на температурата на водата), морските обитатели започват да умират. Затова все по-често цели пасажи риби и морски бозайници загиват по крайбрежията на моретата и океаните.

 Знаете ли, че:

Синият кит достига дължина от 30 метра и маса от 120 тона и е смятан за най-големият бозайник. Сърцето на синия кит е повече от метър в диаметър.

 Знаете ли, че:

Медузите се движат като изпълват стомашната си празнина с вода и я изхвърлят през устата, като свиват тялото си. При това движение тялото им рязко отскача в противоположната посока.

 Знаете ли, че:

Октоподите имат 3 сърца.

Морските обитатели

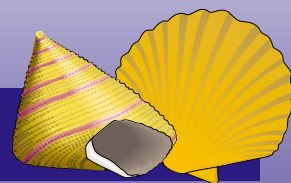
В световния океан живеят риби, морски бозайници, безгръбначни животни, влечуги, костенурки, растения и много други представители на животинския и растителния свят.

Бозайниците се различават от рибите по това, че женската ражда живо бебе, а не яйца. Тя го храни с мляко. Бозайниците са топлокръвни, имат бял гроб и дишат въздух като хората. Рибите са студенокръвни, дишат с хриле, чрез които приемат кислород от водата, малките рибки се излюпват от яйца. По-известни видове бозайници са: китове, делфини, тюлени, моржове.

ТАТА И ОКЕАНИТЕ

Черно море

Източната граница на България е Черно море. По време на своята дълга история, то е било ту море, ту езеро, т.е. имало е или е нямало връзка със Средиземноморския басейн. Преди около 250 млн. години Черно море е било част от гигантския океан Тетис, от който преди 5-7 млн. год. се оформило затвореното Сарматско море, а от него по-късно произхожда съвременното Черно

море. Връзката на Черно море със Световния океан е Босфора.

В Черно море живеят около 180 вида риба (калкан, цаца, скумрия, попче, кефал и др.) и три вида делфини. Среща се и един вид тюлен - тюлен монах. На дълбочина между 100 и 200 метра водите на Черно море почти не се смесват, там няма кислород и живот.

Знаете ли, че:

Морските звезди

имат изключителна способност – не само че даген откъснат лъч от звездата се възобновява, но и откъснатият лъч изгражда постепенно тялото на цяла морска звезда.

Знаете ли, че:

Делфинът се смята за едно от най-интелигентните животни на Земята. В много случаи делфини са помагали на хора в беда. Делфините трябва да бъдат в съзнание, за да дишат, затова докато спят, само едната половина от мозъка им е в безсъзнание, едното им око е отворено и те плават на повърхността.

Знаете ли, че:

Женската на морското конче снася яйцата в джоб, който се намира върху тялото на мъжкото. Когато се излюпят малките, мъжкото конче ги изхвърля от джоба.

Когато отидете през лятото на море, изследвайте видовете миди, които намирате по пясъка и другите морски обитатели. Можете да ни изпратите снимки на някои от тях, които успеете да снимате.

На следващите две страници ще намерите картина на морско дъно, върху която можете да залепите стикери от приложението. Помислете къде се крие ракът и рибата скат, къде живеят морските звезди, къде обичат да плуват делфините и другите видове бозайници и риби.

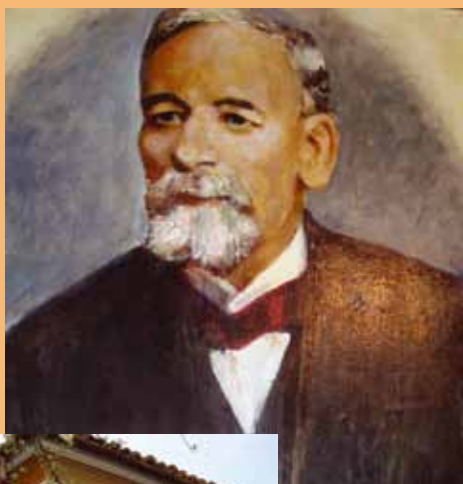
На гости на Стария Пловдив

Милослава Караиванова

Баятовата и Бакаловата къща

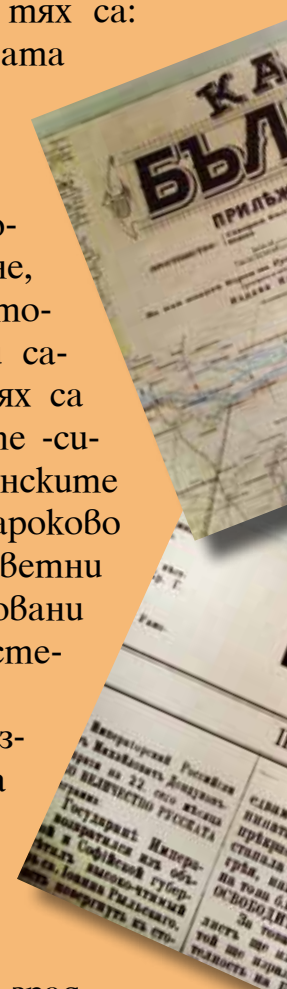
Хр. Г. Данов,
масло
худ. Д. Бонева

Къща-музей Хр. Г. Данов

Обичам да се разхождам из калдъръмените улички на Стария Пловдив и да разглеждам живописните възрожденски къщи с бели коминчета, еркери и интересни фасади. Някои от тях са: къщата на Никола Недкович, Баятовата и Бакаловата, Балабановата, Синята къща, Хиндлияновата, днешният Етнографски музей, къщата „Ламартин“ и мн. др. Те са строени през 19 век, през последния етап от Българското възрождане, от неизвестни в повечето случаи майстори - строители, които са притежавали самороден талант. Някои от тях са несиметрични, други, по-късните - симетрични. При късновъзрожденските симетрични къщи има силно бароково влияние. Те се отличават с цветни орнаменти по стените, с резбовани тавани и декоративни ниши в стената, наречени алафранги.

Има едно място, което изключително много ценя и за мен то носи по-специална атмосфера. Това е къщата на Христо Груев Данов – първият български издател на книги и учебници. Намира се съвсем в началото на Стария град, на улица „ Митрополит Паусий „ 2, срещу църквата „Св. Богородица“. Постройката по странен и интересен начин е „кацнала“ върху скала. Сякаш, за да покаже, че културата стои над врявата на ежедневието и всичко гребно. Музеят съхранява голям брой книги, учебници, учебни помагала, речници, географски карти и атласи.

В този дом през 19 век е живял един от най-родолюбивите българи, наречен „апостолът на българската просвета „ .

Христо Г. Данов е роден в Клисуре на 27.08.1828г., но от 1865 г. до смъртта си, живее в Пловдив. Работил е като учител, а през 1857 г. учредява „Дружествена книговезница“. Постепенно дружеството прераства в книжарница и издателство. По-късно то се преименува в „Книгоиздателство Хр. Г. Данов &“. Основават се неговите клонове в Русе, Велес (град в република Македония), София, Лом.

Шахматната стая - кабинетът

В дома на „българския Гутенберг“, както често е бил наричан, посетителят може да види уникални старинни издания – и религиозни, и светски, свързани с всички области на човешкото познание. Тук, в постройката до къщата, е изложена и самата печатарска техника – машина тип „американка“. Можем да видим и изключително ценна географска карта, която е толкова прецизна, че е спечелила златен медал на Първото българско изложение.

На това място през 1878 г. Христо Г. Данов поставя началото и на първия общобългарски вестник, наречен „Марица“.

Възстановка на класна стая

Интересен е и кабинетът на издателя, с изографисаните шахматно стени, в модерен за времето си стил.

Вълнуваща е възстановката на класна стая от епохата на Възраждането. След като постоиш малко в нея, тя те пренася във времето и ти хрумва, че човек тук просто не може да не знае!

Винаги, когато си тръгна от къщата на Христо Г. Данов, отнасям в душата си едно светло, родолюбиво чувство!

А после продължавам по тесните улички на Стария град, които постепенно ме зареждат с неповторимата атмосфера на това място!

Снимки:
Милослава Караиванова

КУКЛЕНИЯТ ТЕАТЪР — В МИНАЛОТО И СЕГА

Кукленият театър в България

Защо ни е нужен кукленият театър?

Задаваме си този въпрос, защото кукленото изкуство привлича не само деца за зрители, вероятно защото от най-далечни времена съжителството на актьора и куклата на сцената предлага много варианти на разгръщане на творческото въображение и е едно вълнуващо приключение в света на приказките, фантазиите и мечтите.

Народният куклен театър в България се е осъществявал в рамките предимно на дома, семейството, селището. Куклите, освен като средство за забава, са били свързани с някое събитие от живота на човека.

След Освобождението през 1878 г. кукленият театър излиза извън границите на фолклорната култура. Най-старото описание на куклено представление у нас е от 1871 г.

Началото на професионалния куклен театър се слага през 1926 г. Започват да се търсят пиески за куклен театър. Провеждат се първите представления с професионални актьори. Негов художествен ръководител по това време е актьорът от Народния театър Йордан Черкезов. Той режисира пиесата “Главчо и царската дъщеря”, като сам изпълнява ролята на Главчо.

Кукленият театър дава своите представления всеки празничен и неделен ден, сутрин и след обяд, а през седмицата по две представления за училищата. Така нарасналата необходимост на най-малките от живо общуване с приказките е задоволена.

През 1929 г. българският куклен театър става член на Международния съюз на куклените театри с център Прага и по този начин официално влиза

В света на голямото изкуство. В момента в България има към 12 Държавни куклени театри в по-големите градове и още 6 куклено-драматични.

Снимка на домашен куклен театър ни изпрати Светлин Караиванов, 4 г. от Пловдив.

“Вълшебната” професия на актьора-кукловод

За да се превърне една кукла в герой от приказка или пиеса, тя трябва да бъде задвижена. Движението е това, която я “оживява”. По-късно тя “проговаря”, “смее се”, “плаче”, благодарение на актьора-кукловод, който често е скрит зад сцената и не се вижда.

По времето, когато още кукленият театър се е разигравал в дома, двора, махалата, на улицата, на празник, като вид забава и развлечение, хората, които “управлявали” куклите били от самите участници в празника. Тогавашният кукленият театър не бил още изкуство, а занаят. Този народен занаят се наричал “кукладжийство”, а майсторите, които го упражнявали - “куклари”. Понякога това били улични

музиканти, които разигравали куклите-марионетки* на фона на музика или песен, като спектакълът започвал с представяне на публиката, надиграване, поклон, общуване между куклите – презръдка и криене в кукловода. Марионетките се разгравали във въздуха, на масата, върху тепсия, като обикновено конецът, който ги води, минавал през халката на люлката, закачена на тавана. Другият край на конеца обикновено бил завързан за лъка на гъдулката, на която свирел кукловода.

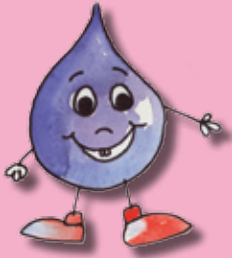
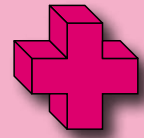
В своето развитие кукленият театър допуска на сцената и присъствието на живия актьор. Това става през 60-те и 70-те години на миналия век.

Общуването между куклата и актьора-кукловод е най-важната специфична черта на кукления театър. В този случай актьорът действа чрез куклата и така се създава сценичният герой от куклената пиеса. Всеки актьор одушевява куклата по свой начин. Затова той трябва да притежава много качества – да бъде гъвкав, да е музикален, да умее да се въплъщава в образа от сцената, за да оживеят героите в сърцата и душите на децата.

Кукли от Раджастан, Индия

* Кукли, задвижвани с конци.

Как да постъпите, ако намерите ранен гълъб, може да разберете от историята за гълъбицата Гуги, представена от Белослава Генова.

Гълъбицата Гуги

(преживяна история)

Един ден баща ми се върна от работа и обяви, че има изненада за мен. Той разкопча якето си и изпод него се показва главичка. Малка, сива главичка, с любопитни, черни очи и дълго клюнче. После отвътре излезе едно крило, последвано от друго. На второто крило имаше малка рана, която пречеше на гълъбчето да лети. Татко ми обясни, че е намерил това женско гълъбче на главната улица, ранено и заобиколено от дебнещи котки. Решил, че, тъй като обичам животните, бих му помогнала да го спасим.

Заведохме гълъбчето, което нарекох Гуги, на ветеринар и разбрахме, че раната на крилото му не е сериозна и му е нужна само малка почивка, за да се оправи.

Решихме, че Гуги ще остане у нас за известно време. Намерихме ѝ малко, скришно, тъмно местенце, постлахме и меко одеялце и ѝ сложихме две купички с вода и жито. В началото тя се страхуваше от мен, но полека-лека свикнахме една с друга. Тя започна да ми се доверява все повече и повече. Дори започна да яде от ръката ми. Бяхме щастливи. Но крилото оздравя и аз забелязах, че тя все по-често гледа тъжно навън. Тогава ѝ отворих прозореца и я пуснах на свобода.

След няколко ден Гуги дойде на прозореца и аз ѝ дадох жито. Така тя започна да идва всеки ден.

Е, сега не живее у нас, но продължаваме да се виждаме.

Белослава Генова

Научихте ли с какво може да храните гълъбите?

ИГРОСЛОВИЦА - морето и морските обитатели

Задачите реши,
на мама подсажи!

Попълнете забавната игрословица. Ако напишете правилните думи, вляво, вертикално ще получите името на морски обитател, за който е характерно, че женската снася яйцата в торбична на гърба на мъжкия.

1. Мекотело, което изпуска парещо вещество за защита.

2. Голяма водна площ.

3. Най-често срещаните морски обитатели.

4. Вид риба, която излъчва електричество (морска лисица).

5. Морски организми, които живеят на колонии и образуват рифове.

6. Морски обитател, който има 8 пипала и изхвърля мастилена течност за защита.

7. Най-големият бозайник на земята.

8. Мекотело, което носи къщата на гърба си.

9. Част от крайбрежие, която се връзва в морето.

10. Морето, с което граничи България.

11. Воден басейн, обграден със суша (безоточен)

Капчица обявява **КОНКУРС ЗА ФОТОГРАФИЯ** на тема
„НЕЗАБРАВИМИ МИГОВЕ ОТ ВАКАНЦИЯТА!“.

Можете да участвате с ваши снимки, които ни изпращате на електронен адрес izvorce@abv.bg или на пощенския адрес на страница 2 на списанието до 05.09.2011 г.

ОЧАКВАМЕ ВИ!

Кукли от конкурса на сп. "Изворче"

Куклите са дело на децата от ателие "СевКолорит": Йоанна Рангелова, 9 г., Людмила Чибукчиева, 9 г., Маги Шопова, 7 г., Теодора Янкова, 7 г.

Лилия Табакова,
10 год. /Ателие"СевКолорит"/

Редакцията на сп. "Изворче" благодари на Милослава за изпратената рисунка и специално на Лилия и Гергана, които подариха на списанието своите рисунки.

Милослава Караиванова, 12 г.

Гергана Тодорова,
7 год. /Ателие"СевКолорит"/

Цена: 2,50 лв.

